

ČESKÝ JAZYK a LITERATURA

ucelená řada pro 6.–9. ročník

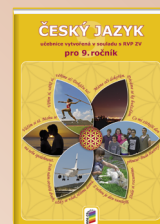
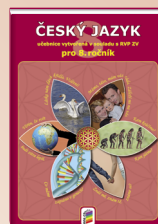
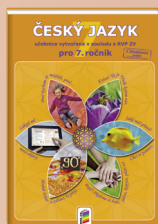
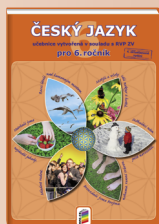
VŽDY AKTUÁLNÍ DOLOŽKY MŠMT

**S NÁMI
SE
UČTE...**

S učebnicemi...

procvičujte komunikaci i sloh • průběžně opakujte • podpořte zapamatování přehledným shrnutím

pracujte s textem

moderně a osvědčenými postupy

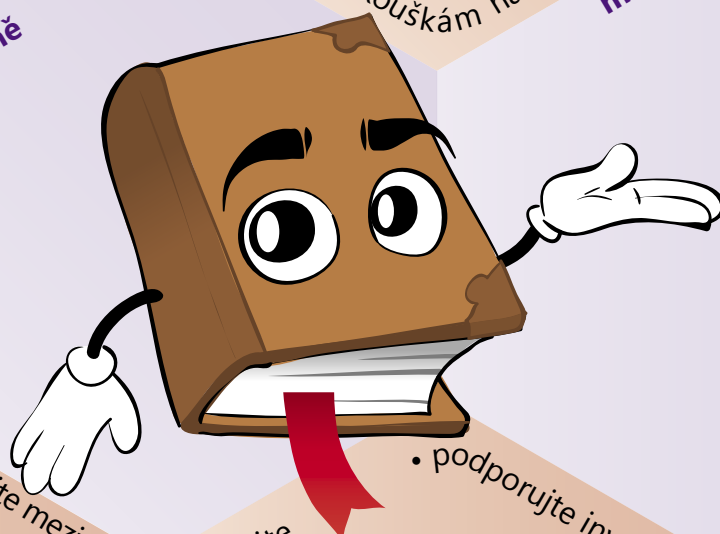
systematicky a hravě

S pracovními sešity...

navazte na práci s učebnicí • aplikujte čtení s porozuměním • zařazujte jazykové rozборы • připravujte se k přijímacím zkouškám na střední školy

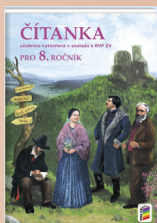
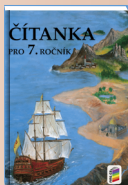
přiměřené věku a přesně

ověřujte řešení podle klíče • přehledně a zábavně

S čítankami...

seznamte se se světovou i domácí literaturou • využijte mezipředmětového propojení

poznávejte • procvičujte

S MIUč+...

podporujte invenci • učte interaktivně

AKCE PRO ŠKOLY

Při zakoupení nových pracovních sešitů **Český jazyk 6, 1. a 2. díl, Český jazyk 7, 1. a 2. díl, Český jazyk 8, 1. a 2. díl, nebo Český jazyk 9, 1. a 2. díl** pro celou třídu získáte **ZDARMA** licenční certifikát na aktivaci kterékoli **MIUč+** dle vlastního výběru na školní rok 2020/2021 (školní multilicence a žákovské licence).

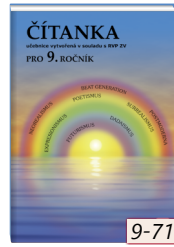
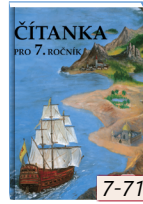
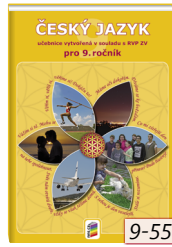
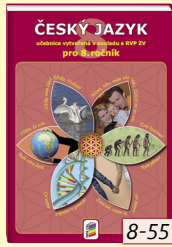
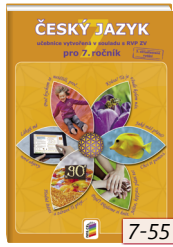
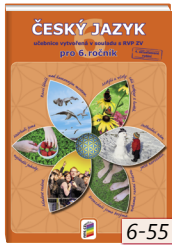
Akce je poskytována pouze školám při nákupu na nns.cz nebo u partnerů akcí.

Seznam partnerů akcí naleznete na nns.cz/akce. Na objednávku připište „Akce ČJ“.

Akce platí do **30. 9. 2020**.

Učebnice český jazyk a čítanky 6.–9. ročník

PRAVOPIS PŘEJATÝCH SLOV

PRAVOPIS A VÝSLOVNOST PŘEJATÝCH SLOV

Pravopis a výslovnost přejatých slov

- jsou dány stupněm přizpůsobení cizích slov domácí slovní zásobě:
  - početná slova vyslovujeme tak, jak se píší (*volejbal*),
  - cizí slova psaná **původním pravopisem** vyslovujeme obvykle jako v původním jazyce (*baseball* [bejzbol], *snowboard* [snoubord]),
  - cizí **vlastní jména** (osobní, zeměpisná) zpravidla vyslovujeme podle výslovnosti v cizím jazyce (*Victor Hugo* [viktor igo], *Dublin* [dablin]),
  - u jistého počtu **zeměpisných jmen** se používá vžitá podoba počestná (*Vídeň*, *Berlín*, *Osvětim*, *Pád*, *Rýn*, *Španělsko*, *Evropa*, *Amerika*).

1. Cvičení nejříve přečtete nahlas a pak ho napíšete podle diktátu. Rozumíte těmto slovům a slovo-slovům? K podtrženým slovům uveďte synonyma domácího původu.

Filmový festival, fúze, design, respektive, resumé, analýza/analýza, koncert, baseball, hospita-zovat, chemická reakce, hypoteční úvěr, interview, objektivní, výtvarný, grafika, dramaturgie, mana-germent, manažer, de facto, orientace, privátní, konkurence, představený, sortiment, prognóza.

2. Cvičení přečtete nahlas a pak vlastní názvy vypíšete do sešitu.

Evropská komise řídí EU a má hlavní sídlo v Bruselu (Belgie). Evropský parlament sídlí ve Štrasburku (Francie) a Bruselu. Evropský soudní dvůr má sídlo v Lucemburku (Lucembursko). Evropská hymna nemá text, její melodie je skladba Óda na radost z Deváté symfonie, kterou složil Ludwig van Beethoven.

(Evropa se sjednocuje; Zeměpis 8, 1. díl)

3. Vysvětlíte, jaký je mezi slovy rozdíl. Slova použijte ve větách. Informace čerpejte z internetu.

adoptovat × adaptovat	kvalita × kvantita	absence × abstinence
klasifikace × kvalifikace	efektivní × efektní	statický × statistický
hysterický × historický	komický × kosmický	import × export

4. Umělecká díla přiřaďte k uměleckým sluhům.

Freska z rotundy ve Znojmě	Deskový oltář z Levoče	Leonardo da Vinci Poslední večeře	Matyáš B. Braun Láška (socha z Kůksu)

5. Z uvedených písmen sestavte co nejvíce přejatých slov. Písmena můžete použít několikrát. Pracujte ve skupinách.

k ú r a i n v e n t u l z o s   e x p r i m t a k u r z h l c i s

6. Text přečtete nahlas a řekněte, o čem pojednává.

Názvoslovné oxidy

Název oxidu se skládá z podstatného jména oxid a z přídavného jména (např. železný, stříbrný). Kyslík má v oxidech vždy oxidační číslo -II (O₂). Zakroužkujte přídavné jméno odpovídající oxidačnímu číslu druhého prvku (-ný, -natý, -itý, -ičitý, -ečný, -ěný, -ový, -istý, -elový).

Dvouprvkové sloučeniny: Chemie 8)

Evropská unie: *anglicky – European Union* [ju:roʊˈpi:ən ˈjuːniən]   Evropa se sjednocuje; Zeměpis 8, 1. díl, str. 26–27
německy – die Europäische Union   Dvouprvkové sloučeniny: Chemie 8, str. 64

Přehledná struktura učebnice.

Učivo je uvedeno v přehledných tabulkách.

LV Mnoho ukávek z literatury nejen k procvičení učiva samotného, ale i k práci s textem.

OV Z VV Př Ch Mezipředmětové propojení.

Úkoly k vyhledávání dalších informací v odborné literatuře nebo na internetu.

Jazykové rozbory.

Řada obtížnějších cvičení „pro chytré hlavičky“.

Skupinové úkoly, kdy žáci pracují v týmech.

Klíčová slova uvedená v angličtině a němčině.

Medailonek autora.

Literární teorie.

Texty vybrané tak, aby mohlo být učivo literatury propojeno s ostatními předměty.

Doprovodné ilustrace.

Otázky ověřující porozumění textu.

Náměty k diskusi, skupinové práci apod.

Eduard Storch (1878–1956)

- se narodil v Ostroměři u Hořic. Už od mládí se zajímal o pravěk, později se účastnil archeologických vykopávek.
- Pracoval jako učitel a školní inspektor. Prosazoval nový způsob výuky dějepisu: doporučoval zahájit výuku učivem o pravěku (do té doby se totiž začínalo obdobím starověku). Usiloval o to, aby žáci a zájmné poznali celý život té doby, nechtěl, aby se učili jenom data a strohá fakta. Je autorem učebnice dějepisu.
- Ve svých románech zachytil období pravěku. Při jejich psaní vycházel z ověřených vědeckých poznatků a z archeologických nálezů. Mezi nejznámější romány patří *Lovci mamutů*, *Osada havranů*, *Bronzový poklad* či *Volání rodu*.

Roman

- je literární žánr, který se vyznačuje **složitým dějem**. Zachycuje množství událostí, situací a vztahů. Popisuje **dlouhé časové období**, vystupuje v něm **mnoho postav**, jejichž **vlastnosti** se v průběhu děje **rozvíjejí**.
- Podle tématu můžeme román dělit například na historický, vědecko-fantastický, dobrodružný, cestopisný, životopisný apod.
- V české literatuře se novodobý román rozvíjel od 1. poloviny 19. století – přední místo zaujímal román historický (J. K. Tyl, A. Jirásek, V. Vančura aj.).

MAMUTEK

Jiří Dědeček

Malý mamutek skrývá velký zármutek...
 vzhlíží v noci k luně,
 větší chobot i kly.
 Všichni už si zvykli,
 ale mámu mamuti neobalámamuti – má-li mamut mámení, dá mu máma krmění.
 „Smutky, ty nech člověku, uživej si pravěku!“
 (Ští červotatá do houští)

- Na této básni dokažte, že víte, co je verš, rým a sloka.
- Co asi trápiho mamutka?

MEZOPOTAMSKÁ ČÍSLA

Terry Deary [teri di:əri]

Víte, že mezopotamská čísla se rýla do vlhké hlíny tupým dřevěným „perem“? Vezměte si modelína a špejtl od zmrzliny a opište si je...

1	𐎶	2	𐎵	3	𐎶𐎵	4	𐎶𐎶	5	𐎶𐎶𐎶
6	𐎶𐎶𐎶	7	𐎶𐎶𐎶𐎶	8	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	9	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	10	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶
11	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	12	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	13	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	14	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	15	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶
16	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	17	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	18	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	19	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	20	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶
30	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	40	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶	50	𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶𐎶				

A teď si zkuste následující mezopotamské počty. S pomocí té mezopotamské hliněné tabulky, pochopitelně...

- Mezopotamský majitel otroků měl < 20 otroků a každému z nich určil 7 uho. Kolik uší na hlavách otroků zbylo?
- Mezopotamský pasterec ukradl 7 ovce a musel zaplatit < 10 ovci za každou ukradenou. Kolik jich zaplatil celkem?
- Mezopotamský král s sebou vzal < 10 mužů do bitvy a < 10 jich zahynulo. Kolik mužů mu zbylo?
- Doktorovi se platilo < 10 šekelů za odstranění bradavice a < 10 šekelů za vyléčení nežití. Kolik za to doktor vydělal celkem?
- Rolník má 10 ganů pany. Na každém ganu vypěstuje < 10 gurů obilí. Kolik gurů vypěstuje celkem?

Věděli jste, že...

Šekel je starověká hmotnostní a mincovní jednotka různé hodnoty. Používala se v Mezopotámii již v 3. tisíciletí př. n. l., později se rozšířila do zemí východního Středomoří. Dnes se používá v Izraeli.

Gar a **ga** jsou jednotky objemu.

- S pomocí tabulky mezopotamských čísel zkuste vypočítat uvedené příklady.
- Pro své spolužáky vymyslete podobné příklady.

číslo – number [ˈnambə(r)] (49)

Pracovní sešity český jazyk 6.–9. ročník

Práce s textem a mezipředmětové propojení.

Různorodá cvičení zpracovaná zábavnou formou.

Vtipné ilustrace.

Klíč s řešením cvičení na konci sešitu.

Obtížnější cvičení „pro chytré hlavičky“.

3. PŘÍSUDEK

Z Gobi – největší asijská poušť. Její jméno je odvozené od mongolského slova poušť. Na severu přechází ve step, na západě pokračuje k pohoří Altaj. Krajina se mění od skalnatých masívů k širokým údolím a nížinám. Jen velmi malou část Gobi kryje písek. Centrální část je pokrytá kamennou dlabou s velmi skrovnou vegetací. Západní část je zcela suchá. Většina deště přichází v létě a roční srážky se postupně zmenšují napříč oblastí. Flóra postrádá jarní jednoleté rostliny známé z mnoha jiných pouští. Písečné oblasti Gobi jsou domovem ježka ušatého a malých hlodavců. V Gobi se také vyskytuje několik velkých savců, například divočí baktrijští velbloudi dvojhříbí, divočí osli, malá stáda gazel černoocasých nebo medvěď mazálaj. Z plazů se zde vyskytuje gekon a tatarský písečný brozýš.

(James F. Lühr a kol.: Země – upraveno)

- V každé větě vyznačte základní skladební dvojici.
- Určete druh přísudku (slovesný podtrhněte červeně, jmenový se sponou modře, jmenový zeleně).
- Vysvětlete, jak se od sebe liší severní, západní a centrální část Gobi.

Z **KV** 4. Na mapě si ukažte poušť Gobi a pohoří Altaj.

Z 1. Vyznačte základní skladební dvojice. Potom určete druh přísudku (slovesný podtrhněte červeně, jmenový se sponou modře, jmenový zeleně). Vysvětlete, jak větám rozumíte.

Ráno moudřejší večera. Oko – do duše okno. Kovářovic kobylna chodí bosa. Hlad je nejlepší kuchař. Přihlížím mnoho psů – zajícova smrt. Pod svícenem bývá největší tma. Jablko nepadá daleko od stromu. I mistr tesař se někdy utne. Kuj železo, dokud je žhavé. Zítřka je taky den. Práce slechtí člověka. Můj dům – můj hrad. Odvážnému štěstí přeje. Kdo je zvyklý – bude brzo starý.

Z 2. V každé větě vyznačte přísudek a rozlište, zda je **nohy (H)** nebo **roty (R)**.

Každé odpoledne náš Jirka čte nebo poslouchá hudbu. Objevily se první sněhové vločky. Jez a nemluv. Ptáčata pipají. Dítě se vztekalo a křičelo. Včera jsme uspořádali piknik v zahradě. Oheň vyhasl. Čápi se na jaře vrátili do svých hnízd. Vzteká dupal a křičel.

3. Číslicí určete slovní druh, kterým je vyjádřen přísudek. Pak barevně rozlište přísudek slovesný a neslovesný.

Myška šup do díry. Dobré slovo i železná vrata otvírá. Kniha – studnice poznání. Nemůžeš kázat vodu a pit vodu. Andulka frnk z klece ven. Veselá mysl – půl zdraví. Malé ryby – taky ryby. Lež má krátké nohy. Nekupuj zajíce v pytli. Odvážnému štěstí přeje.

4. **Přísudek jmenový se sponou nahraděte přísudkem slovesným a naopak.**
Pozor: Matka je učitelkou na základní škole. → Matka učí na základní škole.
 Můj bratr hraje na saxofon. → Můj bratr je hruščen na saxofon.

Loď je potopená. Sova je noční lovec.
 Kdo zpívá ve sboru? Kouření je zakázané.
 Dědeček byl hercem ochotnického divadla.
 Sestra provádí na hradě Bouzově.

str. 74–76

PŘÍLOHA: PŘEHLED GRAMATIKY

TVAROSLOVÍ – OHEBNÉ SLOVNÍ DRUHY

Podstatná jména
 označují osoby, zvířata a věci (podstatná jména konkrétní); vlastnosti, děje a vztahy (podstatná jména abstraktní).
 Skloňujeme podle příslušných vzorů tři rodů (mužského, ženského, středního).
 Některá podstatná jména rodu mužského kolísají mezi vzory životnými a neživotnými (ledoborec i ledoborek).
 Některá podstatná jména rodu mužského označující živé osoby či zvířata se skloňují podle neživotného vzoru hrad (líd, dav, zástup).
 Některá podstatná jména označující neživé věci se skloňují podle životného vzoru pán (sněhulák, bouřka, strážník).
 Podstatná jména rodů ženského a středního kolísají mezi vzory životnými a neživotnými (ledoborec i ledoborek).
 Některá podstatná jména rodu ženského kolísají mezi vzory kost a píseň (lodě i lod).
 Podstatná jména rodu středního zakončená na -ho, -ko, -cho mívají v 6. p. mn. č. obvykle koncovku -ých (na poliích).

Přídavná jména
 vyjadřují vlastnosti podstatných jmen nebo je blíže určují. Jsou ohebná skloňují se. Shodují se s podstatným jménem v rodě (životnosti), čísle a pádě. Píame se na ně tázacími zájmeny: jaký? který? čím? Zařazujeme je k druhu a vzoru. Určujeme u nich pád, číslo, rod, životnost a druh.
 Tri druhy přídavných jmen:
 1. tvrdá – mají v 1. p. j. č. tři koncovky pro tvary jednotlivých rodů: -ý, -á, -é (mladý muž, mladá žena, mladé děvče).
 2. měkká – mají v 1. p. j. č. ve všech rodech stejnou koncovku: -í (jarní vínek, jarní bouře, jarní počasí, ryzí, cít, odvozená od jmen zvířat: rybí, včelí; 2. a 3. stupeň: měkkí, nejrýchlejší).
 3. přivlastňovací – tvoří se od podstatných jmen označujících osoby či zvířata (otcův kabát, Martinův sešit, křečková miska, Alkův štekl) přivlastňovacími příponami: -ův (otcův kabát), -ova (otcova bota), -ovo (otcovo kolo) od jmen rodu mužského; -in (matčín kabát), -ina (matčina bota), -ina (matčino dítě) od jmen rodu ženského.

POZOR
 Rozlišujte přídavná jména přivlastňovací a podstatná jména:
 Karlovi bratři – čím? (přídavné jméno přivlastňovací) × ke Karlovi, o Karlovi – 3./6. pád (ke komu? o kom?) (podstatné jméno)

Pravopis – psaní -i/-í
 Vždy u přídavných jmen měkkých: sobí, zábl, u přídavných jmen tvrdých a přivlastňovacích:
 • v 1. a 5. p. mn. č. rodu mužského životného – -ý, -é ale shodu příslušek před koncovkou -í mění (malýčký – malíčkí, dráhý – draží, hluchý – hlusí).
 • v 7. p. mn. č. -ými – s mladými otcovými bratry, sestrami.

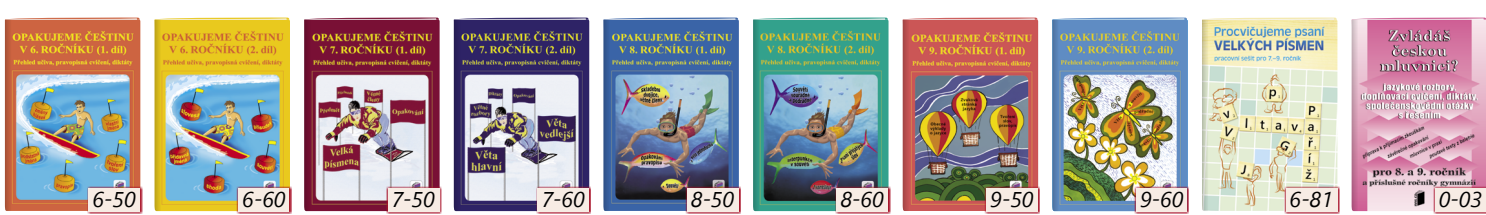
Jmenné tvary přídavných jmen
 Některá přídavná jména tvrdá mají v 1. p. (4. p.) také tvary jmenné (vedle složených):

Rod	mužský	ženský	střední
1. p.	zdráv (ten)	zdráva (ta)	zdrávo (to)

Rod	mužský	ženský	střední
1. p.	zdráví (živ – tě)	zdráví (ty)	zdráva (ta)
4. p.	zdráví (neživ – ty)	zdráví (ty)	zdráva (ta)

Používají se v přísudku jmenném se sponou a v doplnku (Chlapci jsou zdraví. Divky jsou zdravý. Chlapec se cítí zdravý). Přídavné jméno se shoduje v rodě (životnosti), čísle a pádě s řídícím podstatným jménem. Přídavné jméno rád (ráda, rádo, ...) má pouze tvary jmenné.

Přehled učiva uprostřed každého pracovního sešitu.

6-55	Český jazyk 6	U	D	A4	148 str.	159,-
6-72	Čítanka 6 NOVĚ	U	D	B5	196 str.	169,-
6-56	Český jazyk 6, 1. díl	PS		A4	48 str.	47,-
6-57	Český jazyk 6, 2. díl	PS		A4	48 str.	47,-
6-50	Opakujeme češtinu v 6. ročníku, 1. díl	PS		B5	56 str.	44,-
6-60	Opakujeme češtinu v 6. ročníku, 2. díl	PS		B5	76 str.	44,-
6-81	Procvičujeme psaní velkých písmen	PS		B5	48 str.	44,-
7-55	Český jazyk 7	U	D	A4	152 str.	159,-
7-71	Čítanka 7	U	D	B5	192 str.	169,-
7-56	Český jazyk 7, 1. díl	PS		A4	48 str.	47,-
7-57	Český jazyk 7, 2. díl	PS		A4	48 str.	47,-
7-50	Opakujeme češtinu v 7. ročníku, 1. díl	PS		B5	56 str.	44,-
7-60	Opakujeme češtinu v 7. ročníku, 2. díl	PS		B5	56 str.	44,-
8-55	Český jazyk 8	U	D	A4	152 str.	159,-
8-71	Čítanka 8	U	D	A4	132 str.	169,-
8-56	Český jazyk 8, 1. díl	PS		A4	48 str.	47,-
8-57	Český jazyk 8, 2. díl	PS		A4	48 str.	47,-
8-50	Opakujeme češtinu v 8. ročníku, 1. díl	PS		B5	72 str.	44,-
8-60	Opakujeme češtinu v 8. ročníku, 2. díl	PS		B5	96 str.	44,-
9-55	Český jazyk 9	U	D	A4	160 str.	159,-
9-71	Čítanka 9	U	D	A4	136 str.	169,-
9-56	Český jazyk 9, 1. díl	PS		A4	47,-	47,-
9-57	Český jazyk 9, 2. díl	PS		A4	47,-	47,-
9-50	Opakujeme češtinu v 9. ročníku, 1. díl	PS		B5	60 str.	44,-
9-60	Opakujeme češtinu v 9. ročníku, 2. díl	PS		B5	84 str.	44,-
0-03	Zvládáš českou mluvnici?	PS		B5	40 str.	33,-

Multimediální interaktivní učebnice zahrnuje interaktivní verzi tištěné učebnice a pracovního sešitu a multimédia.

- Vyučující si mohou vložit vlastní materiály.
- Zábavné interaktivní cvičení.
- Audionahrávka textu učebnice.
- Jednotlivé texty, fotografie apod. se kliknutím zvětší do samostatného okna.
- Webový odkaz na stránky se zajímavostmi, doplňujícími informacemi apod.
- Interaktivní verze pracovních sešitů.
- Anglická slovíčka namluvená rodilým mluvčím.
- Snadné přecházení mezi učebnicí a prac. sešitem.

I BEZ INSTALACE!
WWW.UCEBNICE-ONLINE.CZ

SLOVESA

POZOR! Nezaměňujte slovesný způsob (oznamovací, rozkazovací a podmiňovací) s druhý v (oznamovací, rozkazovací, tázací, přací a zvolací)!

6. Určete druh vět podle postojů mluvčího a způsob slovesných tvarů v nich uvedených.

Slovesný způsob	Druh věty
1. Čteš tu knihu.	
2. Čteš tu knihu?	
3. Tu knihu jsi četl.	
4. Tu knihu jsi četl?	
5. Budeš číst tu knihu.	
6. Budeš číst tu knihu?	
8. Četl bys tu knihu.	
9. Čti tu knihu!	
10. Kéž bys četl tu knihu!	

7. Doplňte souvětí:
Kdybych byl více pozorný, _____ . Kdyby ses vrátila včas, _____ .
Kdybyste tam jeli o hodinu později, _____ .
Kdyby uklidil pokoj, _____ . Kdybychom pravidelně cvičili, _____ .
Kdyby brzy vstal, _____ . Kdyby nehrála počítačová hra, _____ .

8. Tato slovesa použijte v příběhu.
Pochlubit se, pochopit, pochutnat, pochválit, pochybovat, pokapat, pokládat, poklepat, poklidit, pokračovat.

9. Slovesné tvary rozdělte do dvou skupin na jednoduché a složené.
Smál bych se, smějeme se, smál jsem se, budu se smát, vydělila, vydělím, vydělil bychom, budu počítat, sečtu, sečetla, byli bychom sečetli, násobí, násobili byste, násobíte.

POZOR! Všechny tvary sloves v čase minulém jsou složené.

10. a) Doplňte i / y, s / a. Cvičení napíše do sešitu.
Umělecká díla v nás v...valával... pocit krásna, obohacoval... nás o nové dojm... Často u nich v...sedulka se sloven nesahat, nedotýkat se, nenakládat se. Zafadil... jsme je do duchovní kultury. Plní funkci komunikativní, informativní a v...chovnou. Z archeologických nálezů v...me, že první umělecké v...tvory vznikali... v pravěku. Půjčeme se podívat opět na v...stavu.

b) Vyhleďte slovesné tvary, rozlište je na tvary určité a neurčité.
c) U slovesných tvarů určete mluvnické významy (osobu, číslo, způsob, čas).

11. Doplňte i / y, s / a a napište podle diktační.
Často dochází... k porušování zákazu kouření na autobusov...ch zastávkách. Kláste se to nel...b... Deště způsob...l... velké škody a zaplav...v...chouti suterén... domů. Čerpadlo přiv...tá představ... své nadřazené. Potom teprve v...stoup...s připravenou prezentací. Vzáj...mné doteky a mazlení jsou l...dem zapotřeb... Při v...zkumu zm...řhoval... bolest, strach a přátel... pocit tepla.

rozkazovací způsob: anglicky – Imperativ
umělec: anglicky – art [a:t]

im [m:pe:ntz] německy – der Imperativ
umělec: německy – die Kunst

im [m:pe:ntz] německy – der Aktiv
k občanství 7, str. 41

činný rod: anglicky – active voice [æktív v:ns]
povstání: anglicky – describe [díz skrab]
německy – beschreiben

SLOVESNÝ ROD ČINNÝ A TRPNÝ

- slovesný tvar rodu činného vyjadřuje, co činí podmět, původce děje je tedy ve větě vyjádřen podmětem (Četl četl žák).
- slovesný tvar rodu trpného vyjadřuje, co činí někdo jiný než podmět (Žák byl chválen učitelem).
- trpný rod se vyjadřuje:
  - opisným tvarem trpným, složeným z přičestí trpného a z tvaru slovesa být, židka bývat (byl chválen, bude chválen, byl by chválen, býval chválen, infinitiv má tvar být chválen, bývat chválen (spíše u dokonavých sloves)).
  - zvrtnutím podobou slovesa, a to tvarem 3. osoby činného rodu se zvrtnutým zájmenem se (vyrábí se, vyrábělo se, bude se vyrábět), dáváme jí přednost před opisným tvarem trpným (zejména u nedokonavých sloves).
  - trpný rod mohou mít zpravidla jen slovesa, která vyjadřují činnost a spojují se s předmětem.

podst. jm. sloveso podst. jm. podst. jm. sloveso podst. jm. podst. jm. sloveso podst. jm. podst. jm. sloveso
KOŤE TAHLI KOČÁR. **KOČÁR BYL TAŽEN KOŤMI.**

původce děje rod činný rod trpný původce děje není podmětem
je podmětem

1. U podtržených slovesných tvarů určete slovesný rod:
Dnes pojdají školní filmové představení. Dnes je pořádáno školní filmové představení. Dnes se pořádá školní filmové představení.

2. Nahrad'te infinitiv příčestím trpným. V případě pochybnosti nahlédněte do slovníku (např. SSČ).
Otec byl svým synem _____ (pochválit) za velkorysost. Kdy jsi byl naposledy _____ (pokárat) svou matkou? Trasa školního výletu je již _____ (napláňovat). Zboží nebylo pravidelně _____ (dodávat) do obchodu. Truhlíky jsou na jaře _____ (osazovat) muškátý a fuchsíemi. Pes nakonec nebyl _____ (odložit) do útulku. Střecha byla _____ (poničit) silným poryvem větru.

3. Převeďte slovesa ve větách do rodu trpného.
Cenaři sálé kupují pohledky K. J. Erbena a B. Němcové. Dlahy jsme konečně splatili. Obtížné úkoly většinou osudovíme. Zašla jsem růžičky v květináčkách. Zryl zahradu, zasadil česnek. Já jsem shrabala listí a uklidila nářadí.

4. a) Znáte české autory pohádek? Popište ilustrace.
b) Znáte jména některých ilustrátorů pohádkových knih?

6. Určete druh vět podle postojů mluvčího a způsob slovesných tvarů v nich uvedených.

Slovesný způsob	Druh věty
1. Čteš tu knihu.	oznamovací
2. Čteš tu knihu?	tázací
3. Tu knihu jsi četl.	podmiňovací
4. Tu knihu jsi četl?	přací
5. Budeš číst tu knihu.	rozkazovací
6. Budeš číst tu knihu?	
7. Četl bys tu knihu?	
8. Četl bys tu knihu.	
9. Čti tu knihu!	
10. Kéž bys četl tu knihu!	

oznamovací   tázací   podmiňovací   přací   rozkazovací

2. Nahrad'te infinitiv příčestím trpným. V případě pochybnosti nahlédněte do slovníku (např. SSČ).

Otec byl svým synem _____ (pochválit) za velkorysost. Kdy jsi byl naposledy **pokáráán** (pokárat) svou matkou? Trasa školního výletu je již _____ (napláňovat). Zboží nebylo pravidelně _____ (dodávat) do obchodu. Truhlíky jsou na jaře _____ (osazovat) muškátý a fuchsíemi. Pes nakonec nebyl _____ (odložit) do útulku. Střecha byla _____ (poničit) silným poryvem větru.

Vyzkoušejte zdarma kteroukoli MIUČ+ na 30 dní. Bližší podmínky a postup instalace naleznete na www.miuplus.cz.

- MIUČ+ lze zakoupit v licencích:
- časově neomezená školní multilicence
  - školní multilicence na 1 školní rok

- školní licence pro 1 učitele na 1 školní rok
- žákovská licence na 1 školní rok

Název titulu	Typ licence	Škola (neomezeně)		Škola (1 rok)		Učitel (1 rok)		Žák (1 rok)	
		kat. č.	cena	kat. č.	cena	kat. č.	cena	kat. č.	cena
MIUČ+ Český jazyk 6 (učebnice a pracovní sešity)		6-55-1	8990,-	6-55-3	1490,-	6-55-T	890,-	6-55-4	99,-
MIUČ+ Český jazyk 7 (učebnice a pracovní sešity)		7-55-1	8990,-	7-55-3	1490,-	7-55-T	890,-	7-55-4	99,-
MIUČ+ Český jazyk 8 (učebnice a pracovní sešity)		8-55-1	8990,-	8-55-3	1490,-	8-55-T	890,-	8-55-4	99,-
MIUČ+ Český jazyk 9 (učebnice a pracovní sešity)		9-55-1	8990,-	9-55-3	1490,-	9-55-T	890,-	9-55-4	99,-